Ч. 20. Чернівцї, четвер дня 13 (25) квітня 1895. Рочник XI.

Передплата
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ виносить:
на цїлий рік 10 зр. — кр.
„ чверть року 2 „ 50 „
„ місячно — „ 85 „
для заграницї 15 рублїв або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і недїлю.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Галицкі справи краєві.

Комунїкати видїлу краєвого в справах: реформи дорогового закона і ревізиї ґрунтового катастру податкового.

Видїл краєвий Галичини займає ся реформою закона дорогового і збирає потрібний до до сего материял. З наспівших реляций видїлів повітових показує ся, що ті повіти, котрі давнїйше зараз, коли увійшла в житє новеля до закона дорогового з 1885 р., заявили ся рішучо за основною і радикальною зміною закона, предкладають нинї внесеня, змагаючи лиш до деяких доповнень і модифікаций, а навіть до полишеня закона поки що без яких небудь змін. Від коли та новеля істнує, показало ся, що она посунула справу поправи комунїкациї дуже значно, а голоси єї неприхильні стали ся рідшими як раз в виду осягнених результатів, в цїлости досить успішних. Се передовсїм відносить ся до тих повітів, котрих видїли повітові приступили до сповненя свого обовязку з приналежним зрозумінєм досяглости того закона і з увзглядненєм натури жителїв краю, приймаючих кожду новість з якимсь недовірєм і обавою.

Послїдні дати статистичні виказують, що на удержанє 41.133 клм. доріг громадских служив фонд 1,589.656 зр. 70 кр. Сей фонд складав ся з вартости престаций пішої і тяглої роботи в сумі 1,195.982 зр. 31 кр., з вартости материялу деревляного доставленого двірскими обшарами в сумі 95.586 зр. 93 кр., з дотациї повітових фондів громадских доріг в сумі 263 679 зр. 40 кр., з доходів митових 13.835 зр. 86 кр. і з иньших доходів 20.582 зр. 20 кр. Не треба ще і на се забувати, що сойм визначає на субвенцию будови доріг повітових і громадских значні суми, котрі майже що року підвисшаютя ся. Та дотация виносила в 1882 роцї 70.000 зр, а на 1895 р. призначив сойм 350 тисячів зр.

Годї заперечити, що зміки декотрих постанов закона дорогового могли би причинити ся до ухиленя деяких трудностий, сполучених з єго виконуванєм, але основна реформа закона дорогового вимагає дуже старанних і основних студий. Уложенє такого закона, котрий би всїх безпосередно інтересованих міг вдоволити в рівній мірі, не дасть ся перевести не лиш у нас, але майже всюди. Досить нагадати собі історию дорогового законодавства в Прусиї, де ще в 1808 р. розпочали працю в цїли принципіяльної зміни провінціональних законів дорогових; предкладано ріжні проєкти, а мимо того не перевела Прусия до тепер пожаданої реформи. У Франциї, котрої дороговий закон з р. 1836 уважав ся загально взірцевим, роблено рівнож много заходів, щоби ухилити наложені тим законом престациї в натурі та замінити їх на податок, і мимо обставин сприяючих такій реформі, така реформа до тепер не наступила і о скілько можна заключати з опінїї, мабуть зовсїм не наступить.

З наспівших доси опінїй трийцяти кількох видїлів повітових показує ся, що передовсїм потреба знизити престациї дорогові халупникам, се єсть тим, котрі крім лихої хати і кількох загонів ґрунту не посїдають нїчого більше. Тим селянам дає ся найбільше відчувати тягар престациї дорогової. Взагалї видїли повітові заявляють ся против зміни престациї в натурі на додаток до податків.

В роцї 1894 ухвалив галицкий сойм візванє до правительства, щоби зарядило ревізию катастру податкового що до ґрунтів, положених на берегах рік і знищених повенею.

На сю резолюцию відповіло мінїстерство скарбу, що після § 16. закона з дня 23. мая 1883 (В. з. д. ч. 83.) обовязані властителї ґрунтів доносити о змінах в предметї ґрунтового податку до шістьох тижнїв по тім, як зайшла зміна до уряду податкового, або до евіденцийного урядника.

Єсли повінь зробила постійні зміни в предметї, повинні урядники евіденцийні переводити справджуванє по мисли § 12 згаданого закона також тодї, коли о такій змінї звідки инде дізнали ся, або самі єї замітили.

Евіденцийні урядники одержали з краєвої дирекциї скарбу порученє, щоби в часї свого побуту в громадах, що були навіщені повенею, справджували також з уряду сталі зміни, які повінь зробила в ґрунтї. Що до часової неможливости управи ґрунту, то признанє увільненя від податку, зависить по мисли § 33. наведеного закона від попередного донесеня сторони о такій змінї.

Краєва дирекция скарбу оповістила на основі мінїстерияльного рішеня видїлови краєвому, що скарбова адміністрация не мала би права зарядити, щоби зміни в ґрунтї і неможність управи викликані повенею справджено з уряду загальною ревізиєю особливо, що така ревізия вимагила би дуже значних коштів.

Згадане рішенє скарбової адміністрациї подав видїл краєвий всїм видїлам повітовим до відомости з порученєм звернути увагу громад на конечну потребу, щоби властителї ґрунтів у власнім інтересї відповіли як належить обовязкови згаданих донесень.

ВАСИЛЬ ІЛЬНИЦКИЙ.

* 23. квітня 1823 р. — † 15. квітня 1895 р.

Покинув галицку громаду руску, переставившись у лучший сьвіт, знов один з тих сьвященників-професорів, які у нас жили ще з тих часів, коли на теольоґії можна було рівночасно слухати викладів видїлу фільозофічного. Число таких професорів у сьвященничій одежі щораз уже меншає. Де побачив сьвіт, там і попрощав ся зі сьвітом чоловік, що на своє досить довге житє не міг дивити ск, як на страчений марно час, бо напрацював ся доволї тай з користию для громади після сил своїх. Можна лїтературну дїяльність пок. Василя Ільницкого не вважати дуже визначною і такою, що переживає самого автора; але то признасть єму всякий з вдячностию, що на свій час, після своїх сил працював радо і з сьвідомостию, для кого працює. Хто-ж звістно, для сучасних напрацював ся з хісном, той працював і для будучих поколїнь, від котрих заслужив собі на добру память.

Мов нинї бачу симпатичне липе покійного директора рускої ґімназиї у Львові, мов тепер чую єго ради для молодїжи, котрою опікував ся по батьківски, чую, як иноді й з нересердєм картає неслухняних хлопців, а в голосї єго таки пробиває ся велика любов до „малих“ і охота прощати їм їх дитячі проступки. Дорожив він дуже моральним поведенєм молодїжи і доброю славою повіреної собі ґімназиї, одинокої до недавна р у с к о ї ґімназиї, і для тих двох цїлий посьвятив кількадесять лїт свого житя.

Житє Василя Ікьницкоге, почавши від студий єго на унїверситетї, аж до смерти, сьвідчить, що був се ум, спрагнений наук і цїкавий, що була се душа щира, горяча і дбала про добре імя руске. Згадаймо лиш те, що бувши студентом унїверситету р. 1844 пішки перейшов він дорогу з Відня на Прешбурґ, Пешт, Кошицї, Унґвар, через Карпати до Галичини; а слїдуючого року звидів Стирию, Країну, Істрию, Триєст, Венецию, горішню Італїю, звідки через Альпи вибрав ся до Тиролю та до горішної й долїшної Австриї. Молодий 23-лїтний хлопець, син галицкого сьвященника з Підпечар, користав в такий розумний спосіб зі свого молодого віку і здоровля. А бувши богословом у Відни, слухав заразом і естетики, історії фільозофії, науки про господарство, педаґоґіки і фізики — що відтак дуже придалось єму в єго дїяльности і з чого зложив іспит. Видко, молодець був в цїлїм значіню слова серіозний.

В жовтни 1848 року бачимо 25-лїтного о. Василя вже на „соборі руских учених“, в рік пізнїйше на становищи учителя рускої мови в станїславівскій ґімназиї. В 1855-ім роцї дають єму добру парафію, але він волить працювати для молодїжи, їде ще на рік до Відня учити ся і доповняє іспит на професора ґімназиї.

Бачимо відтак о. Ільницкого кілька лїт на директурі ґімназиї в Тернополи; аж 1868 р. цїсар іменує єго членом краєвої ради шкільної і переносить до Львова, де той стає директором академічної рускої ґімназиї. На тій посадї і вислужив о. Василь свої службові лїта. Бувши головою комісиї, що займалась виданєм і справленєм руских учебників, Ільниц-

K.K. ZEITUNGS-STEMPEL

Хроніка з України.

(З листів і з часописий).

(В доповненю до наших статий про російску осьвіэу і культуру в зеркалї статистики подаємо з остатного випуска львівскої „Правди“ хроніку з України, котра нам показує, як російский мінїстер справ внутрішних з мінїстром осьвіти заходять ся коло того, щоб задушити всяку приватну ініциятиву і працю коло осьвіти народу та взяти все під контролю урядову. Яка ся контроля і цензура тепер, всїм відомо. Що она не змінить ся, можна бути певним з того, що цар відкинув сими днями просьбу представителїв преси о зміну закона прасового. Се мабуть не перешкодить нашим москвофілам ставити Росию на передї Славяньщини і взивати всїх Славян до оборони Росиї, котру „зрадники“ Українцї хотять нїби-то розбити...)

За останнї 20—25 років нїколи в Росиї не було стільки гомону про велику потребу осьвіти народу, як торік. І в пресї, і по земствах і по иньчих громадских і приватних орґанїзациях — скрізь чутно було голоси про сю сьвяту і велику справу; що не задовольнивши її, годї й гадати про яке будь ґрунтовне поліпшене і побиту економічного. Зняли були річ навіть про осьвіту обовязкову. На нашу думку останнє, хоч би як ми того бажали, здаєть ся дїлом неможливим. Можливе воно в Росиї хиба тодї тільки, коли-б в буджетї державному кошти на осьвіту народню були побільшені в десятеро, а натомість тільки-ж разів поменшено видатки на поліцию, з усїма її атрибутами і заходами. Але на се сподївати ся годї!... Поліция — се на думку головних російських керманичів і є той „кит-риба“, на якому стоїть державний устрій Росиї. — Керманичі ті непомірно більш дбають про поліцию нїж про осьвіту. Державний буджет Росиї осьвідчить нам як невідповідно потребам маси народньої зростають видатки на мінїстерство вн. справ (значить на поліцию і адмінїстрацию) і на мінїстерство осьвіти. З усего державного буджету видатків на перше було р. 1881—59.7 мілїонів а на рік 1895—86·75 міл.; за ті-ж роки на мінїстерство осьвіти взагалї видатки не більшали, а ще поменшали: 2,5% р. 1881 і 2% — р. 1895! — Тут варто зауважати, що шкільна рада в Лондонї річно на осьвіту міської маси видає 20 мілїонів; майже стільки, кілько в Росиї йде на осьвіту взагалї! Але ж в Лондонї 4 мілїони людности, а в цїлій Росиї — 110! Не давно часописи подали звістку, що цар звелїв видавати річно 700 тисяч на церковні школи; а на „усиленіе средствъ полиціи“ мінїстер вн. справ виклопотав опріч видатків призначених по буджету ще „на негласные“ (потайні) видатки, чотири мілїони рублїв.

Отже ледви чи можна й гадати про те, щоб кошти потрібні на добрі школи при обовязковій науцї елементарній, накинути на народ! Візьмемо напр. хоч Київщину: бо про неї подав нам певні звістки „Кіевлянинъ“ з 21 марта. Бачимо, що на всю Київщину є 1905 елементарних шкіл; але між ними трохи не половина — 715 — т. зв. шкіл „грамоты“. Се такі школи, що вони не варті доброго слова; жадним чином їх не можна брати на рахунок. Тай останні церковно-приходські школи — 889 — не мають і третини учителїв з осьвітним цензом. — А про те і такі мізерні школи взяли торік 201.577 р.; пересїчно на школу 155 р. Скажіть на ласку Божу! яку школу можна собі виобразити за 125 рублїв!? І в тих 125 р. платня і вчителю і сторожу і всї иньчі видатки! Дїтий шкільного віку по Київщинї, беручи самих тільки православних, 404.899; з них ходило до школи 94.576; нехай буде 100 тисячів з усїма взагалї школами Значить — меньше четвертини ходить дїтий до школи! Значить — на те, щоб усї дїти шкільного віку ходили до школи, треба, щоб по Київщинї було не меньш 8000 шкіл. Кладучи на кожду школу річно видатків не меньш 500 р. добудемо, що обовязкова осьвіта взяла-б з народу н о в и х податків мало що не ч о т и р и мілїони руб. річно!

Такі умови повинні вимагати ласки, подяки і хвали і від уряду і від суспільности кождій приватній інституциї, кождій приватній людинї, що працює коло народньої осьвіти з власної охоти, найпаче коли праця та безплатна. Але не так на сю справу дивить ся в Росиї мінїстер внутр. справ Іван Дурново. — Року 1861 при вольному економічному товаристві в Петербурзї орґанїзовано „Комитетъ Грамотности.“ За 33 лїт свого житя комітет зробив де-що для народньої осьвіти. Останнїми роками він жваво взяв ся видавати книжки для народу і заводити по селах читальнї. Як на сю дїяльність глянув мінїстер Дурново, показує нам „секретный“ (потайний) лист его до мінїстра осьвіти до графа Делянова, писаний 5/17 лютого сего року за Н. 499.

Лист сей перш за все констатує той факт, що торік виразно визначило ся змагане інтелїґенциї підняти народну осьвіту — орґанїзуючи читальнї по селах і на фабриках і роздаючи часом безплатно книжки і брошурки. Таким чином за запомогою земств, столичних і провінцияльних комітетів і товариств орґанїзовано чимало читалень для народа. Читальнї хоч і стоять під деякою контролею адмінїстрациї, але контроля та тільки формальна і зовсїм мала на те, щоб не дати орґанїзаторам і керманичам читалень ширити в народї леґальною стежкою ідеї не завсїгди відповідні „дїйсним умовам російського устрою державною.“ А що до ширеня в народї книжок, так жадної контролї урядової тут нема. З тих фактів, які зібрано в мінїстерстві вн. справ, пан мінїстер Дурново бачить, що недорід р. 1891 і холера р. 1892 і 1893 викликали на село величезний натовп молодїжи, і вона то — себ то народні учителї, фельшері, ветеринарі, санїтари, і часом молодїж ще шкільна, знов оживила те змагане молодїжи підняти духовний розвиток народу, що в роках 80-х трохи було спинене. Мінїстер певен що рух молодїжи не є фактом часовим, а зростає, розвиваючись систематично нїби по проґрамі; отже і є один з заходів революціонерів — бороти ся з урядом на леґальному ґрунтї. Так було, каже п. Дурново в 70-х роках, коли панувало „хожденіе въ народъ“ — і тодї добре дїло осьвіти аґітатори повернули на користь ширеня в народї революцийних ідей. Рух народу до осьвіти, як спостеріг пан мінїстер, викликав занадто пильне видаванне для народу книжочок Петербурським „комитетомъ грамотности,“ фірмою „Посредник“ і инч. До народної лїтератури взяли ся видатнїйші письменники, російські: Успенский, Засадімський, Михайловський, не кажучи вже про ґрафа Л. Толстого, твори котрого йдуть величезною силою примірників.... Отже, признаєть ся мінїстер Дурново, „цензура постановлена в межи визначені законом (!??!) коли не має формальної основи для заборони не завсїгди спроможеть ся спинити штучно прикрости авторів і мусить пропускати в народ книжки не завсїгди відповідні духу православної релїґії і житя державного... (Ми певні, що д. Дурново сам червонїв, пишучи отсї слова! Хиба глумлячись з з а к о н у можна говорити про якісь там „межі“ визначені законом про цензуру. Власна совість п. Дурново повинна-б була сказати єму, що за останнї два-три роки цензура его не відає жадної межі самовластя і утисків слова. Нехай п. Дурново на самотї спитає власну совість за який „дух невідповідний православію, або російському житю державному“ цензура заборонила друковати байки Глїбова, Боровиковського; баляди Артимовського; Нечуєву „Бабу-Параску“ etc. etc. etc. Який „дух“ невідповідний релїґії знайшли дд. Дурново з Феоктистовим в О д и с е ї Гомера, в Овидієвих М е т а м о р ф о з а х etc. etc. А про те цензура все оте заборонила.)

Так отї саме твори друковані, пише далї мінїстер Дурново, до мінїстра Делянова, і ста-

---

кий з'єднав собі велику заслугу в справі руского шкільництва.

Лїтературна дїяльність Василя Ільницкого широка і мабуть через те саме, що проявила ся аж в сїмох напрямах, не виказує в нїякім напрямі твору більшої вартости. Все-ж таки твори его читали ся радо. Омелян Огоновский так пише про них в своїй історії лїтератури:

Василь Ільницкий написав повістки, розвідки ґеоґрафічно-історичні і статї етноґрафічні, описи подорожий, розправи критично-естетичні, письма педаґоґічні, статї з обсягу історії природної і фізики та і одну історичну драму. Крім того зладив він деякі учебники релїґійні, фільософічно-пропедевтичні і також читанки для молодїжи.

Хоча-ж Ільницкий розвинув таку широку дїяльність литературну, якою крім Кулїша нї один письменник руско-український не може похвалитись, то по нашій думцї таким різнородним змаганем словесним ослабив він свою творчу силу, котра найпаче в писаню повісток могла явитись хосенною.

Василь Ільницкий почав лїтературну свою дїяльність в 1860. р. саме тогдї, коли Богдан Дїдицкий став видавати „Зорю галицкую, яко альбум на год 1860.“ Сей-то письменник спонукав Ільницкого, написати де-що до того альбума. І от, Ільницкий написав історичну статю п. з. „Александер, князь Белзский.“

Того-ж самого року надруковано у Львові першу его історичну повість п. з. „Рогнїда Гориславна.“ Відтак видавав він свої твори то окремими книжочками, то поміщував їх в руских часописах, як в „Слові“, „Метї“, „Русалцї“, „Ниві“, „Недїли“, „Руси“, „Правдї“, „Зорі,“ в „Рускім Сіонї“ і в „Учителю“. Свої писаня, іменно же свої повістки, відписував Ільницкий часто криптонїмами: „Денис з-над Серета“, „Денис з Покутя,“ або просто назвою „Денис.“ А по-за-як він писав богато, то годї вичисляти всїх его творів і статей, бо вже-ж історія лїтератури не може вважатись бібліоґрафією.

Між его писанями визначують ся образки з житя і повістки. Сюди належать іменно ось-які: 1. Коваль клепле, поки тепле. Оповідане з житя. 2. Школяр на вандрівцї. Казка з житя. 3. Дурний Івась. Небилиця. — 4. Приповідки о циганах. — 5. Суджена. Оповідане. — 6. Образки з галицко-руского житя. 8. Роман Дуля. Образок із суспільного житя. — Слабшим уважає ся історичне оповідане з часів XIII. столїтя п. з. „Князь руский Роман Данилович і его жена, австрийска принцесса Гертруда.“

Ті повістки й образки з житя суть неначе дрібонькі квіточки, котрі проявляють ся і минають з добою. Засїяв же їх автор, бажаючи розбудити в земляках любов до рідного слова й до рідних сьвятощий. Хоча ті повістки писані без претенсиї до лїтературної слави, хоча в них добачаємо подекуди й недостачу одноцїльного оброблення, то все-таки можуть они подобатись найпаче молодшому поколїню, по-за-як автор появив в них легкий стиль і гумор природний.

Відтак годить ся спімнути про деякі важнїйші ґеоґрафічно-історичні твори Ільницкого, котрі він писав досить популярно, бувши неначе предитечею тих наших письменників, котрі вміли зладити історичні моноґрафії, ба й саму історию Руси в хосен народу. Вже в 1861. р. написав він моноґрафію п. з. „Старода-

новлять головну зброю пропаґанди в народі леґальною стежкою антиурядових ідей; бо ті книжочки роздають в народ учителі, фельшери, санітари і инча молодіж без жадної контролі. А коли зауважати, що на чолі найбільш діяльного орґану ширеня в народ таких книжок стоїть „комитетъ грамотности“, а на чолі его кілька таких людий, політична „благонадежность“ яких, гірш ніж непевна, коли зауважати, що в справі виданя і ширеня книжок для народу беруть участь такі відомі ліберали, як от Гольцев, Успенський, Михайловський і ин., так стане добре знати, що рух народу до осьвіти, під впливом людей з таким досьвідом і розумом, зростатиме систематично по стежці невідповідній інтересам уряду і небавом може довести до вельми небажаних урядом добутків.“ Тим то міністер вн. справ сьвідомий, що неминуче треба, як можна швидче взяти ся до таких заходів контролі урядової, котрі-б спинили вплив „людий злонамѣренныхъ“ і не давали приватним і громадским орґанізациям вмішувати ся в справу народної осьвіти; не давали-б їм „відчужувати народ від заповітів історичних, осьвячених віками.“ Працю і запомогу таких орґанізаций, можна пустити тільки тоді, коли вони працювати муть коло народної осьвіти „в напрямку урядовому і під пильним доглядом і контролею орґанів урядових..“

(Конець буде).

Еміґрация до Бразилії.

Хто слідив рух між нашим народом і знає лихі економічні відносини наших селян, той ще в зимі міг бути певний, що з весною почне ся еміґрация і то до захвалюваної тепер аґентами Бразилії. Зміркувало се й торговельно-ґеоґрафічне товариство у Львові і просило галицкий сойм, розважити справу еміґрациї селян. Галицкий сойм віддав сю справу виділови краєвому і той при помочи виділів повітових і старость почав розвідувати ся о причинах, розмірах, напрямі і орґанізациї еміґрациї та о способах заради.

Іменчо розіслав галицкий виділ краєвий до всіх виділів повітових квестіонар, щоби зібрати вірні дати о еміґрациї у всіх околицях краю, де она істнує. Рівночасно просив виділ краєвий намістництво розіслати сей квестіонар староствам, для потвердженя і провіреня дат, поданих виділами повітовими і громадами.

Відтак рішив краєвий виділ розслідити в портових стациях в Гамбурзі, Бремі і Генові, в котрих відбуває ся висилане еміґрантів, за посередництвом австрийских консулятів і осіб довірочних відносини наших еміґрантів в тих стациях; потім віднести ся до заряду еміґрацийного дому в Новім Йорці о поясненя що-до долі еміґрантів тамже, та просити австрийску амбасаду в Ріо Жанейро о фактичні інформациї про бразилійскі закони, дотикаючі еміґрациї і кольонізациї, як також о опіку для галицких еміґрантів.

В д виділів повітових в повітах північно-східних зажадав виділ краєвий справоздань, чи в данім повіті істнує еміґрацийний рух до Бразилії. Тим виділам повітовим, котрі дадуть потверджуючу відповідь на згадане питане, уділить виділ краєвий автентичних вістий о услівях еміґрациї до Бразилії з порученем подати сї вісти до відомости населеня в спосіб, котрий не заохочував би до еміґрациї, а то для побореня роботи аґентів, що розпускають неімовірні байки о щастю, яке вижидає еміґрантів. Ті поясненя подасть виділ краєвий сьвященникам за посередництвом консисторий з просьбою, щоби сьвященники старали ся відповідно впливати на своїх парохіян, — та нотарям в повітах загрожених бразилійскою горячкою з просьбою, щоби они при нагоді списуваня контрактів продажи ґрунтів, старали ся вислідити, чи продаючі хотять еміґрувати, і хоронили їх перед визиском.

Відтак рішив виділ краєвий удати ся до Кола польского з просьбою, постарати ся о утворене в Куритибі, столиці держави Парана в Бразилії, австрийского консуляту і щоби консулем став Поляк або Русин, а бодай щоби консуль володів польским язиком.

Вкінци рішив виділ краєвий засягнути опінії проф. дра Йос. Семирадского, знаючого відносини польских кольоній в Бразилії та п. Едмунда Запорского в Куритибі, бувшого директора кольонії тамже, чи могли би бути навязані торговельні зносини з польско-рускими кольоніями в Бразилії з користию для краєвого промислу і як би то зробити.

Розуміє ся, та акция галицкого виділу краєвого не здержить вже теперішної еміґрациї, але на будуче причинить ся дуже до орґанізациї єї.

Др. Семирадский, до котрого вдав ся гал. виділ краєвий, їздив недавно до Ґенови слідити там за аґентами та за цілим рухом, і вивідав ся там таке: Правительство бразилійске спроваджує, що правда, еміґрантів із заграниці, але не дає їм землі, лиш платить кошти подорожі, розуміє ся як найменші і длятого віддає перевіз компанії. Компанія хоче заробити і відпускає сей інтерес спілкам кораблевим; спілки хотять заробити і віддають інтерес аґентам, аґенти хотять заробити і наймають собі своїх підручних аґентів — а всім остаточно платить наш темний і нерозважний селянин, котрий думаючи, що найде щастє, пхає ся ще в більшу біду. Коли вже такий наш темний еміґрант оплатив ся своїм аґентам і їх підручникам, спілкам і компанії та остаточно дістав ся до Бразилії з нічим більше лиш з голими руками, то що его там чекає? Ті его руки мусять ще там працювати що найменше рік або два на бразилійских плянтаторів. А по році або двох, що его жде? Або забирай ся та іди знов в сьвіт за очи або запродай ся дальше в плянтаторску неволю...

Перегляд політичний.

В кругах посольских у Відни говорять, що п. міністер торговлі ґр. Вурмбранд заявив на засіданю комісиї буджетової, дня 23. с. м., що правительство відрочило якцию удержавленя зелізниць. В справі удержавленя Полудневої зелізниці домагає ся угорске правительство залагодженя ще перед тим ряду основних справ. А що правительство бажає предложити Палаті, котра має тепер ще до залагодженя так важні задачі, основні пляни акциї в справі удержавленя зелізниць, для того в сім случаю не може предкладати Палаті проєктів що до удержавленя поодиноких лінії.

П'сля N. fr. Presse ширить ся межи німецкими народовцями в Чехах антисемітизм так сильно, що Жиди готові покинути Німців, а пристати до Чехів. При виборах до ради громадскої в Лінцу побідили антисеміти.

Папа Лев XIII. вислав посланіє до анґлійского народу, в котрім висказує своє бажане, щоби анґлійска церков сполучила ся з католицкою, що єсть его найгорячійшим бажанем. Заразом просить він в тім посланію анґлійский нарід, щоби спомагав папу в з'єднаню християньства.

Амбасадором російским при дворі віденьским іменований ґр. Петро Капніст. Він родив ся 1830 р. в Полтаві, а скінчивши університет, вступив до міністерства справ заграничних, щоби підготовити ся до кариєри дипльоматичної. Найперше став ґр. Капніст аташе при посольстві в Римі і перебув на тім уряді десять літ. Відтак був радником посольства в Парижи, звідки іменовано его в 1884 р. послом в Газі. Був представителем Росиї на берлиньскім конґресі в справі Конґа. Перед двома роками уступив з уряду в Газі і став сенатором. Ґр. Петро Капніст єсть братом шефа азийского департаменту.

По вступленю на престол царя Николая II., були вигляди на деякі реформи в ліберальнім напрямі. Ті вигляди спонукали, де висиланя петиций, котрі мали бути немов то товчком до переведеня тих реформ і мали сьвідчити, що загал домагає ся такої зміни. Між того рода петициями була петиция журналістів і літератів о зміну приписів цензурних. О судьбі тої петициї ми вже донесли в телеґрамі з дня 20. с. м. Та зловіща ухвала комісиї мотивована в сей спосіб: „Громадну просьбу внесено в невластивій дорозі, бо не через міністра справ внутрішних; впрочім вносити такі громадні просьби зборонено законами. Закони прасові не суть застарілі противно були кілька разів справляні. Департамент праси примінював їх завсігди згідно законами і не допускав ся ніяких надужить. Особам приватним законом зборонено домагати ся від правительства зміни обовязуючих законів, а специяльно піддавати їх критиці. Як бачимо, петиция представителів праси полагоджена в такий самий спосіб як петиция тверского земства.

Рада міста Одеси загрозила всім тим уніятам, що відважили би ся в справах релігійних удавати ся з просьбами до царя, вигнанем в Сибір. Сю загрозу видала рада міска в Одесі тому, бо девять уніятів виїхало з Одесси до Петербурга і безуспішно старали ся о авдиенцию у царя.

Російска рада державна ухвалила проєкт, після котрого має бути вільно заключати всілякого рода інтереси в золоті. Уважають се за перший крок до заведеня в Росиї валюти металевої.

Конфлікт між Швециєю а Норвеґією триває дальше, а дійшло навіть до того, що — як ходять слухи — король Оскар уступить. Наслідник престола стоїть по стороні Швециї. В сферах військових говорять, що столицю Норвеґії, Християнію, можна би дуже легко заняти. Иньші знов думають, що справа дасть ся залагодити ще в мирний спосіб.

З Білграду доносять, що там привезено вже річи королевої Наталії, а сама королева приїде аж 9. мая. Король Милян буде через цізий час єї побуту в Білграді перебувати в Нішу.

Дрібні вісти.

Найд Архікнязеви Петрови представляли ся вечера, дня 24. с. м., всі урядники, почавши від VII. ранґи, сьвященники і иньші достойники.

Іменованя. Секретар правительственний Вісаріон Ґрібовский, іменований краєвим комісарем палати торговельної в Чернівцях. — Адюнкт судовий в Ґурагуморі, Василь Кибіч, іменований начальником суду в Сереті.

вний Звенигород“, котру надруковано у Львові в І. части збірника „Стародавнї галицкї городы“, а відтак в 1862. р. в III. части того-ж збірника непечатано моноґрафію п. з „Стародавна Теребовля“. Опісля в 1869. і 1870. р. видав Ільницкий у Львові „Вѣсти про землю и дѣѣ Русинівъ“ (часть І. II). В першій части сего твору читаємо оповідане про найдавнійшу історию Руси аж до галицкого князя Володимира Ярославича. В другій части розказав автор історию про Романовичів. Відтак в 1875. р. надруковано ві Львові накладом галицко-рускої Матиці Ільницкого „Перегляд южно-рускої історії від р. 1337—1450.“

Василь Ільницкий описував також свої подорожі, а під конець житя дбав щиро о збиране фондів на будову руского тгатру. Закінчив своє труднлюбиве житє працею для громади. Хто займе его місце в громадскій роботі?...

О.

Руска біблія. Сьвященники деканата олеського в Галичині на своїй конференциї дня 7. лютого ухвалити просити Є. Е. Митрополита Сильвестра Сембратовича, щоби згодив ся на видане біблії в чистім народнорускім язиці. В мемориялї, виготовленім в тій справі, сьвященики сї кажуть між иньшим: З помежи народів Европи, що мають претенсию до цивилїзациї, ми послїдні. Всї народи цїлої вселенної мають вже Письмо сьв. в своїй рідній мові, не виймаючи навіть Ескимосів, Патаґонів і чорних племен Африки; навіть народи, котрі мають ледво по кількасот ісповідників християнїзму — і ті вже заосмотрені перекладами біблії на свою рідну мову. Ми лиш послїдні, ми котрих предки стояли колись на чолї цивілїзациї і християнства східної Европи — ми днесь на кінци. Ми дорожимо сьв. Письмом, оставленим нам через перших Апостолів Славян на мові болгарско-церковній, яко сьвященим скарбом, але мимо того — не можна узнати ту мову зрозумілою. Нарід руский днесь вже просьвіщений, а що найменше, єсть вже на дорозї до того: він вже уміє і хоче читати. З того користають вороги Церкви католицкої. Они тисячами розкинули біблію в рускій бесїдї помежи наш нарід тут в Галичинї і там — під ярмом найбільшого ворога нашої віри і народности — на Украінї. В нашім краю через читане таких біблій, котрі суть лиш недбалими а нераз і фалшивими перекладами, спорядженими некомпетентними, нефаховими а навіть недуховними людьми, зроджують ся у одних насьмішки природи лїнґвістичної, у других через умисне перекручене значеня Письма св. повстає індіферентизм, радикалїзм і штундизм". На мемориялї сїм підписані: О. Данило Танячкевич, о. К. Винтоняк, о. Яков Гутковский, о. Юлїян Дуткевич, о. Лев Дяковский, о. Олекс. Пристай, о. Олександер Левіцкий, о. Тома Дуткевич, о. А. Крохмалюк, о. А. Пашковский, о. В. Цебровский, о. Симеон Пітушевский.

Дня 19. марта депутация сьвящеників олеського деканата явила ся у Є. Е. Митрополита з мемориялом. Є. Е. Митрополит Сембратович заявив депутациї, що годить ся, аби хтось зі сьвященників заняв ся перекладом біблії на народну мову. Можна бути певним, що під сьвітлим проводом Є. Е. Митрополита ся справа буде полагоджена на хосен нашого народу і на приклад для буковиньскої єрархії церковної.

Десятькоронівки паперові появлять ся небавом в обізї і мають заступити стягнені пятьґульденівки. Се заряджене певно найде загальне одобрене, бо сим запобігло ся всяким трудностям і неприємностям при міненю гроший.

Уніформи для резервових заступників офіцирів. Спільний міністер війни видав командантам армії наказ, щоби тим заступникам офіцирів, котрі мають брати участь у вправах військових а не мають власних уніформів, дати потрібні річи на кошт держави.

Віче робітників. В неділю, дня 21. с. м. пополудни відбуло ся заповіджене віче черновецких робітників. Порядок дневний становили 1. Перший день місяця мая яко сьвято робітників, 2. положене робітників. Тов. Ленер представив комісаря правительственного і повідомив, що й сего разу не вільно буде говорити по польски. Віче часом було досить бурливе. При першій точцї говорили по нїмецки тов. Вітюк, Ленер, і Теодорчук, а по руски Єнджейович і Лютман. Рішено обходити сьвяточно перший день мая. При другій точцї говорили по нїмецки тов. Горн, Іласевич і Вітюк, а по руски Сокольвский, Блазиньский і Штепер. Рішено удати ся до пос. Пернерстофера з просьбою, щоби поставив інтерполяцию в радї державній, чому забороняє правительство говорити на вічу по польски. На тім скінчили ся збори.

Загальні збори членів Ставропгійского Інститута у Львові відбули ся під проводом сенїора дра Шараневича дня 22. с. м. Справоздане за минувший рік принято до відомости і уділено уступаючому виділови абсолюторию. При нових виборах до виділу ввійшли яко: сенїор др. Шараневич, заступники єго проф. Поляньский і радник суду Голиньский, а яко члени совіта кандидат нотарияльний Ром. Бачиньский, радник судовий Теоф. Бережницкий, властитель реальности Волїньский, радник судовий И. Герасимович, урядник дирекциї державних лїсів і домен Д. Глиньский, адвокат д-р Ілевич, адюнкт прокураториї скарбу Д. Кулачковский, радник суд. Левицкий, проф. др. Савіцкий, проф. Спвуляк і проф. Плешкевич.

Страшне нещастє. Жінка о. Дмитра Маркова, гр.-кат. сотрудника в Райларовичах коло Самбора, а дочка о. Нероновича місцевого пароха, померла серед дуже траґічних обставин. Именно в приступі божевільства задушила своє немовля, а відтак підрізала собі горло і кинула ся в саджавку, де закінчила житє.

Де згода в семействі... У сьвітлий вівторок в Лапшинї коло Бережан прийшов до Івана Бриндака єго вітчим Юрмигей і став упоминати ся о кусник поля, котрий єму не належав ся. Бриндак видячи, що вітчим пяний, радив єму, щоби виспав ся, тим більше, що се діяло ся вже коло 7-ої години вечером. Оданако вітчим ударив Івана і вийшов та грозив пасербови, що не довго буде уживати хати і поля. О пів до десятої здійстнила ся погроза, бо всї будинки Бриндака стояли в полуміни, а він сам, ледви живий утїк вікном з жінкою і дитиною. Огонь переніс ся і на иньші хати і знищив до разом, з котрих ледви одна була асекурована. Рано, найдено в лїсї під селом повішаного Юрмигея, вітчима Бриндака.

Великого дурисьвіта судили минувшого тижня у Відни. Зве ся він Осип Ґарчиньский. Він виманив у ріжних людий 5000 зр., обіцюючи їм будьто посади, будьто заробок при підприїмствах, які мав ввести в житє. Тими видуманими підприїмствами були: будова зелїзничого двірця в Кракові, будова центральної касарнї в Будапештї, асекурация худоби в Угорщинї, використане натенту для улекшеня курам зносити яйцї(!) — а людьми, від котрих видурив гроші: бувший робітник зелїзничий Коняр, льокай Мровец, жиди: Малер, Ляйтнер і Шпіцер, якась Преровска у Відни і Симеон Брильский в Золочеві. Ґарчиньский бавив ся в польского патріота: носив контуш, в часї похоронів Кошута ніс терновий вінець від польскої кольонії в Будапештї, видавав у Відни Gazet-y Wiedeńsk-y, подавав себе шляхтичем, хоч того шляхоцтва не міг винайти галицкий виділ краєвий — а при тім своєю елеґантною появою вмів вкрутити ся до висших сфер і відтак надуживати тої знакомости при своїх обманьствах. Ґарчиньский числячи 33 лїт, пробував всего: був зарібником, цукорником, помічником аптикарским, редактором, посередником в продажи дібр (продавав добра ґр. Мірової), промисловцем і т. д. Розправа доказала обманьства Ґарчиньского а по одноголоснім потвердженю вини судями присяжними, засудив трибунал Ґарчиньского на шість лїт тяжкої вязницї з постом що три місяцї.

ТЕЛЕҐРАМИ „БУКОВИНИ".

Відень, 23, квітня. Сполучена лївиця ради державної висказала вчера своє повне довіре міністрови Пленерови і рішила підпирати правительственну проґраму з 23. січня 1893 р. Нинїшний Neues W. Tagblatt годить ся з сею ухвалою лївицї і висказує свою радість з того, що мін. Пленер остав дальше головою лївицї.

Льондон, 23. квітня. Daily News заперечує вість, будьто би Анґлїя мала прилучити ся до европейских держав, щоби разом вмішати ся в справи японьско-хіньскі.

Йокогама, 22. квітня. Після вісти з Йокогами дементують вість, що в договорі мира Япан застеріг собі контролю над хіньскими приходами митовими.

Tinct. capsici compos.

(Pain expeller)

приладжена в аптицї Ріхтера, Прага, загально звісне втиране, лагодить біль, можна дістати по цїнї 1.20 зр., 7о кр. і 40 кр. за Фляшку майже в кождій аптицї. При закупнї треба дуже уважати і брати фляшки лише з охоронною маркою **„котвиця"** за **правдивї**. Центральна розсилка: **Ріхтера аптика під Зол. Львом, Прага.**

ПРАВДА

ВІСТНИК

полїтики, науки і письменства, виходить двічи в місяць по цїнї на рік 4 зр. пів року 2 зр., на чверть року 1 зр.

У Львові, улиця Академічна, ч. 8.

„ДНЇСТЕР"

товариство взаїмних обезпечень

у Львові,

улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесиї ц. к. мінїстерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891. р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Днїстер", опертий на засадї взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкід огневих під найприступнїйшими услівями і почислює можливо найнизші премії.

Всякі шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошеня о уділене **аґенциї** в місцевостях, де нема аґентів „Днїстра", принимають ся.

Чума горілчана.

Сумна історія для пересторога і науки бідним і богатим, старим і молодим переповів і тверезим руским читальникам присьвятив **Омелян Попович.** Книжка ся має **80** сторін і коштує **20** кр., почтою **25** кр.

СИЛА КНИЖКИ

або

о просвітї народній.

Під таким заголовком вийшла брошура в Чернівцях написана учителем Дарієм Пігуляком.

Цїна 25 кр., з пересилкою 27 кр. — Замовляти можна в редакциї »Буковини«.

ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО

„РУСКА БЕСІДА"

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„ІЛЮСТРОВАНУ БІБЛІОТЕКУ"

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887., 1888., 1889., 1890., 1891., 1892 1893., 1894., по **1** зл. **20** кр. за рочник, а всї **9** разом за **9** зр.

З пересилкою почтовою 9 зр. 30 кр.

Видає і за редакцию відповідає Осип Маковей.

З друкарнї Г. Чоппа.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL